

ปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญาของพนักงานสุกลาง ตามพระราชบัญญัติสุกลาง พ.ศ. 2560¹

รัชฎา จันดาวงศ์²

จากการศึกษาปัญหาเกี่ยวกับใช้อำนาจของพนักงานสุกลางในการจัดเก็บภาษีอากรตามพระราชบัญญัติสุกลาง พ.ศ. 2560 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา แนวคิดและทฤษฎีหลักเกณฑ์เกี่ยวข้องกับลักษณะพิเศษของกฎหมายสุกลางที่มีโทษทางอาญา ขั้นตอนการดำเนินคดีและอำนาจตามกฎหมายของพนักงานสุกลางที่มีอำนาจจัดเก็บภาษีอากรในการดำเนินคดีภาษีอากรที่มีโทษทางอาญาซึ่งทำให้ผู้ศึกษาได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาในการใช้อำนาจสืบสวนสอบสวนของพนักงานสุกลางซึ่งยังไม่สอดคล้องกับลักษณะงานสุกลางในกระบวนการยุติธรรมขั้นตอนรวบรวมพยานหลักฐานก่อนส่งให้พนักงานอัยการพิจารณาสั่งฟ้องต่อศาล ตลอดจนหาข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินคดีของพนักงานสุกลางในชั้นสอบสวน โดยอ้างอิงกับแนวความคิดและหลักเกณฑ์กฎหมายทั่วไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยเน้นการใช้อำนาจการสอบสวนเพื่อให้การสอบสวนคดีมีประสิทธิภาพและการดำเนินการสู่กระบวนการยุติธรรมได้รวดเร็วยิ่งขึ้น

จากศึกษาเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติสุกลาง พ.ศ. 2560 คือการแก้ไขบทบัญญัติบางเรื่องที่เกี่ยวข้องหรือไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน อีกทั้งยังมีการตรากฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวหลายฉบับ ที่ทำให้เกิดความไม่สะดวกในการใช้บังคับกฎหมาย เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับมาตรฐานสากล

จากการศึกษาทำให้ทราบว่า ปัจจุบันการดำเนินคดีอาญาของสุกลาง ยังไม่ชัดเจน ไม่ครอบคลุมด้วยกันหลายประการ ซึ่งเป็นปัญหาในทางปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสรุปได้ดังต่อไปนี้

ปัญหาประการที่หนึ่ง กรณีข้อจำกัดการสอบสวนคดีภาษีสุกลางของหน่วยงานจัดเก็บภาษีเกี่ยวกับอำนาจสืบสวนสอบสวนของพนักงานสุกลาง เนื่องจากปัจจุบัน พระราชบัญญัติสุกลางมิได้บัญญัติให้อำนาจพนักงานสุกลางในการสอบสวน ดังนั้น พนักงานสุกลางจึงไม่มีอำนาจสอบสวนทำ

¹บทความนี้เรียบเรียงจากการศึกษาอิสระเรื่อง ปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญาของพนักงานสุกลาง โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์ประเทือง ธนิยผล และคณะกรรมการสอบคือ รองศาสตราจารย์จุฑาพร วงศ์ทองสรรค์และรองศาสตราจารย์จรัส เล็งวิทยา

²นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรปริญญาโทนิติศาสตรมหาบัณฑิต (ส่วนกลาง) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ให้สร้างขั้นตอนในการดำเนินคดีเกินความจำเป็น เนื่องจากพนักงานสอบสวนต้องเริ่มทำการสอบสวนคดีใหม่ทั้งหมด ส่งผลให้การดำเนินคดีล่าช้าและไม่มีประสิทธิภาพ

ปัญหาประการที่สอง การใช้อำนาจในการเปรียบเทียบเพื่อระงับคดีในการตีความกฎหมายตามเจตนารมณ์ ในทางปฏิบัติสำหรับการกระทำที่เป็นความผิดตามกฎหมายศุลกากรบางมาตรา มีบทลงโทษซึ่งเป็นความผิดทั้งพระราชบัญญัติศุลกากร และประมวลกฎหมายอาญาอีกบทหนึ่งด้วย ซึ่งบทบัญญัติมีความซ้ำซ้อนกับประมวลกฎหมายอาญา และทำให้เกิดปัญหาในการใช้ดุลพินิจในการตีความกฎหมาย และยังเป็นความผิดกรรมเดียวผิดกฎหมายหลายบทของกฎหมายอาญา ทั้งนี้ เนื่องจากความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามีบทกำหนดโทษหนักกว่าความผิดตามกฎหมายศุลกากร โดยหลักปกติจำต้องลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งขัดกับเจตนารมณ์ของกฎหมายศุลกากรที่เน้นการจัดเก็บภาษีอากร จึงควรตีความตามเจตนารมณ์ (The Purpose of the Law หรือ The Spirit of the Law)

ปัญหาประการที่สาม เกี่ยวกับอายุความในการดำเนินคดีอาญาสำหรับความผิดเกี่ยวกับพระราชบัญญัติศุลกากรในความผิดที่มีบทลงโทษปรับแต่ไม่มีโทษจำคุกซึ่งเหล่านี้จะมีอายุความในการดำเนินอาญาเพียง 1 ปีเท่านั้น ตามหลักการเรื่องอายุความในประมวลกฎหมายอาญามาตรา 95 ทำให้การใช้อำนาจเปรียบเทียบกับผู้กระทำความผิดนั้นจะต้องกระทำก่อนที่คดีขาดอายุความ เนื่องจากกฎหมายมิได้กำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติตามข้อตกลงในการเปรียบเทียบระงับคดีไว้เป็นเวลาที่แน่นอนว่าจะต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในเวลาใด จึงเป็นปัญหาในทางปฏิบัติของพนักงานศุลกากรผู้รับผิดชอบงานด้านคดี กับความผิดเหล่านี้ เพราะกฎหมายยังไม่ชัดเจน ไม่ครอบคลุม ซึ่งถือเป็นเรื่องที่จะต้องระวังเรื่องอายุความในการดำเนินการด้านคดีเป็นอย่างมาก เพราะหากผู้กระทำผิดไม่ชำระค่าปรับตามที่ทำการตกลงภายใน 1 ปี อันเป็นเหตุให้คดีขาดอายุความและทำให้ไม่สามารถดำเนินการบังคับคดีได้ทันภายในอายุความ ส่งผลให้การบังคับคดีไม่มีประสิทธิภาพและเกิดช่องว่างให้ผู้กระทำความผิดใช้วิธีดังกล่าวเพื่อหลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงในการเปรียบเทียบระงับคดี

จากการศึกษาค้นคว้ากฎหมายเกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญาศุลกากร ตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะดังนี้

1. เห็นควรเพิ่มมาตราในพระราชบัญญัติศุลกากร หมวด 7 พนักงานศุลกากร ระบุดังนี้

157/1 โดยระบุว่า “ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ เป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มีอำนาจรับคำร้องทุกข์หรือรับคำกล่าวโทษ และมีอำนาจในการสืบสวนสอบสวนและเข้าร่วมการสอบสวนกับพนักงานสอบสวนเฉพาะความผิดตามพระราชบัญญัตินี้

ในการจับ ควบคุม คั่น การทำสำนวนสอบสวนและดำเนินคดีผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติ นี้ บรรดาที่เป็นอำนาจของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ หรือพนักงานสอบสวนตามประมวล กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ประสานงาน กับพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบเพื่อ ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป

ให้นายกรัฐมนตรีในฐานะผู้กำกับดูแลสำนักงานตำรวจแห่งชาติและรัฐมนตรี มีอำนาจร่วมกันกำหนดระเบียบเกี่ยวกับแนวทางและวิธีปฏิบัติในการดำเนินการตามวรรคสอง”

และให้กระทรวงการคลังออกกฎกระทรวงกำหนดการสอบสวนความผิดอาญาบางประเภทโดย พนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองสุทธการ ดังนี้

ผู้ศึกษาเห็นควรเพิ่มเติม “อธิบดีสุทธการหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมาย” ไว้ในบทบัญญัตินี้ให้ชัดเจน พร้อมออกกฎกระทรวงการคลังกำหนดการสอบสวนความผิดอาญาบางประเภทไว้ให้ชัดเจน

2.บทบัญญัติใดที่มีความซ้ำซ้อนกับประมวลกฎหมายอาญา และทำให้เกิดปัญหาในการใช้การ ตีความกฎหมาย ควรที่จะต้องพิจารณาว่า การแก้ไขปัญหานั้นควรกำหนดเป็นนโยบายของฝ่ายบริหาร โดยกำหนดเป็นระเบียบหรือแนวทางการปฏิบัติไว้ในกฎกระทรวง สำหรับผู้นำของเข้าและส่งออกไม่ว่าจะ เป็นบริษัท ห้างร้านเอกชน รวมทั้งตัวแทนผู้ส่งของออก และประชาสัมพันธ์ให้ทราบถึงมติคณะรัฐมนตรี ดังกล่าวให้ทั่วถึงโดยกำหนด ดังนี้

“ในคดีความผิดฐานปลอมเอกสารเนื่องจากการนำเข้าและส่งออกให้ลงโทษตามมาตรา 204 ตามพระราชบัญญัติสุทธการซึ่งเป็นกฎหมายที่บัญญัติเฉพาะไว้

ทั้งนี้ หากมีการกระทำผิดซ้ำในลักษณะนี้เดียวกันอีก ให้ดำเนินคดีทางศาลสำหรับความผิด ตาม มาตรา 264 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ต่อไป

3. เรื่องอายุความในพระราชบัญญัติสุทธการยังไม่ชัดเจนเห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมข้อความให้ชัดเจน โดยไม่ต้องตีความหมายอีก ดังนี้

“ภายใต้บังคับมาตรา 257 บรรดาความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ถ้าบุคคลนั้นยินยอมใช้ค่าปรับ หรือ ได้ทำความตกลง หรือทำทัณฑ์บน หรือให้ประกันตามที่อธิบดีเห็นสมควรแล้ว อธิบดีจะงดการฟ้องร้องเสีย ก็ได้ และเมื่อหากได้ชำระค่าปรับหรือได้ทำความตกลง หรือทำทัณฑ์บน หรือให้ประกัน ตามคำเปรียบเทียบ ภายในระยะเวลา 30 วันให้ถือว่าคดีเลิกกันตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา”

ถ้าหากผู้กระทำความผิดไม่ยินยอมตามที่เปรียบเทียบ หรือเมื่อยินยอมแล้ว ไม่ชำระเงินค่าปรับ หรือทำทัณฑ์บน หรือให้ประกันตามจำนวนที่เปรียบเทียบภายในเวลากำหนดเวลาดังกล่าว ให้ดำเนินคดีต่อไปในกรณีที่ต้องหาไม่ชำระเงินค่าปรับหรือชำระไม่ครบภายในระยะเวลาที่กำหนดให้เริ่มนับอายุความ ในการฟ้องคดีใหม่นับแต่วันที่ครบกำหนดระยะเวลาดังกล่าว

เอกสารอ้างอิง

กฤติกา ปั่นประเสริฐ. **กฎหมายภาษีสำหรับการค้าระหว่างประเทศและธุรกิจ**. กรุงเทพมหานคร: คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ม.ป.ป..

กำธร กำประเสริฐ. **ประวัติศาสตร์กฎหมาย**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2521.

โกเมน ภัทรภิรมย์. **กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา: วิธีพิจารณาชั้นศาล**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มิตรนราการพิมพ์, 2531.

คณิต ณ นคร. **กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เจริญวิทย์-การพิมพ์, 2528.

. **กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา**. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2555.

. **การสอบสวนผู้ต้องหา ภูมิธรรมและบทบาทของพนักงานอัยการ**. กรุงเทพฯ- มหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2551.

จักรพงษ์ วิวัฒน์วานิช. **หลักและทฤษฎีการสอบสวน**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์พิมพ์อักษร, 2550.

ธานีศ เกศวพิทักษ์. **คำอธิบายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ภาค 1 - 2 (มาตรา 2-157)**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์พลสยามพริ้นติ้ง, 2555.

มานิช รอดสม. **ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายศุลกากรและกฎหมายว่าด้วยพิกัดอัตราศุลกากร**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ชนอรุณการพิมพ์, 2463.

วรพจน์ วิศรุตพิชญ์. **สิทธิและเสรีภาพตามกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2543.

วิชัย มากวัฒน์สุข. **กฎหมายภาษีและพิธีการศุลกากร**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ สามเจริญพานิชย์, 2546.

วิทย์ต้นตยกุล. **กฎหมายเกี่ยวกับภาษีอากร**. กรุงเทพมหานคร: สำนักอบรมศึกษา-กฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, 2528.